

Birger Andersen, Anna-Lise Laursen, Morten Pilegaard,
Anna Trosborg

2nd International Eindhoven LSP Conference, 3-6 August 1988

Konferencen, der blev afholdt i Eindhoven, Holland, 3-6 august 1988, havde følgende tema: "Technical & business communication goes networking: LSP research and applications for the nineties", og blev besøgt af ca. 200 deltagere.

Formålet med konferencen var at samle ikke blot undervisere og forskere, men også repræsentanter fra erhvervslivet med interesse for kommunikationsteknologi, teknisk sprog og international kommunikation, for derved at fremme kommunikation og debat parterne imellem.

Nøgleordene på konferencen var *kommunikation, kultur, sprog, forhandling og teknologi*, og det indledtes med plenarforedrag i følgende hovedemner:

Writing, Reading, Analysing, and Teaching Technical Texts

Charles Bazermans plenarforedrag - "Writing, Editing and Translating Technical Texts. Acting Within Networks of Meaning" - der introducerede disse temaer, byggede på egne - amerikanske - erfaringer med undervisning i skriftlig produktion af tekniske tekster. Det amerikanske begreb "Composition" henviser til en tradition in-flueret af romantiske ideer om at udtrykke sin egen individualitet i det skrevne og at skabe "powerful statements". Denne tradition er iflg. Bazerman i forfald, idet man i stadig stigende grad må erkende, at den skriftlige produktion inden for specifikke felter som f.eks. tekniske tekster spærres inde i et netværk af sociale faktorer og i høj grad påvirkes af tekstuelle og grammatiske konventioner inden for de enkelte felter; det bliver i stadig stigende grad et spørgsmål om, hvordan man kan "tillade sig" at udtrykke sig.

I foredragssessionerne blev den skriftlige produktion af tekniske tekster behandlet ud fra en lang række synsvinkler. Af speciel interesse var to foredrag, der beskæftigede sig med teknikker til brug i de faser, der ligger forud for den faktiske skrivning af teksten. Crandell, Kleid & Soderstrom ("Concept Mapping: A Job Performance Aid for

Writers") anbefalede brugen af "Concept Maps", der er to-dimensionale diagrammer, hvori begreber sammenkædes ved hjælp af linjer og ord for at vise, hvorledes de er forbundne. Den samlede produktionstid for teksten øges, men det kan påvises, at de producerede tekster er mere nøjagtige, forståelige og lettere at huske. Tessmann ("Continuity in Prewriting Lessons for ESL/ESP Students") beskæftigede sig med anvendelsen af analogier i den fase, hvor forfatteren af en tekst gør sig overvejelser om tekstens organisering. Som eksempel vises, hvorledes væveprocessen kan være en nyttig analogi. Endelig kunne Olsen ("Towards a Better Measure of Readability: Explanation of Anomalous Empirical Performance Results") påvise, at en forenkling af en teksts vokabular og sætningsstruktur i mange tilfælde gør den hverken mere læselig eller forståelig, fordi en sådan forenkling ødelægger tekstens struktur (f.eks. dens tema-remastruktur).

Læsning af tekniske tekster indgår som en væsentlig bestanddel i alle kurser i tilegnelse af teknisk sprog, og en vigtig forskningsgren beskæftiger sig derfor med, hvilke strategier der kan opstilles for at sikre den optimale forståelse af det læste. En række forskere og undervisere ved Ben Gurion University of the Negev i Israel har gjort sig nogle overvejelser om, hvilken rolle læserens kendskab til emnet har for hans/hendes subjektive vurdering og for den faktiske forståelse af teksten. Peretz & Shoham ("Testing Reading Comprehension in LSP") kunne påvise, ikke overraskende, at kendskab til tekstens emne i høj grad påvirker læserens subjektive vurdering af tekstens sværhedsgrad, men de kunne også påvise, hvilket forekommer mere interessant, at den subjektive vurdering af tekstens sværhedsgrad ikke korrelerer perfekt med den faktiske forståelse af teksten.

To foredrag viste spændvidden i tilgangen til analysen af tekniske tekster. Gunnarsson ("The Growth of Technical Language in Sweden: A Comparison of Some Patterns in Scientific Articles From Three Centuries") beskæftigede sig diakronisk med ændringer i de kognitive og pragmatiske mønstre i teknologiske tekster fra det 18., 19. og 20. århundrede, og Struther & Ulijn ("ST Register — A Function of ST knowledge or ST context") påviste, at en forfatters valg af syntaktiske strukturer i langt højere grad påvirkes af den semantiske kontekst end forfatterens viden om tekstens emne. Denne påvirkning spores især i brugen af sådanne syntaktiske strukturer som nominaliseringer, passiver, participier og infinitiver.

Det var desværre ikke mange foredrag, der var viet den syntaktisk-semantiske analyse af tekniske tekster, og man savnede også indlæg

om kommunikativt orienterede tekstanalyser af fagsproglige tekster, men nok især indlæg om sammenhængen mellem tekstens kommunikative intentioner og dens syntaktiske strukturer og semantiske karakteristika.

Sådanne analyser var, omend svagt, repræsenteret af tidligere omtalte forelæsning ved B. Gunnarson, Sverige, som foretog en sammenligning af tekniske tekster fra det 18., 19. og 20. århundrede, idet teksternes opbygning måltes ud fra en række variabler, nemlig situation, problem, eksposition, analyse, evaluering og konklusion. Det fremgik, at der var sket forskydninger mellem de enkelte kategorier, således at f.eks. ekspositionsdelen i nutidige tekster var langt mere fremtrædende. M.h.t. teksternes indhold set ud fra deres afspejling af kognitive verdener, havde de moderne tekster, ikke overraskende, en langt højere afbildning af den videnskabelige sfære.

P. Grabarczyh, Polen, fremhævede i et indlæg af didaktisk tilslutning, det nyttige i at applicere visse tekstlingvistiske principper i fremmedsprogundervisningen. Således kunne f.eks. øvelser med at rekonstruere dekomponerede tekster rette elevens opmærksomhed mod såvel argumentationsstrukturer som kohærens.

Et tredje bidrag af tekstlingvistisk karakter kom fra B.L. Dubois, USA, der redegjorde for en undersøgelse vedrørende effekten af oversættelser i henseende til sætningens tema-remastruktur, idet hun havde sammenlignet maskinoversættelser og "human translations" til fransk af en engelsk videnskabelig artikel. Undersøgelsen viste, at maskinoversættelsen ændrede temasektionen i samtlige af tekstens sætninger enten ved at vælge et helt andet tema, eller ved at ændre temaets udtryksform, f.eks. ved skift til pronominer, il y a konstruktionsformer m.v. Mrs. Dubois mente, at en god oversættelse bl.a. kunne vurderes på, om originaltekstens strukturer var overført til målsproget.

International Business Negotiation and Cross-Cultural Communication

International forhandling og tværkulturel kommunikation blev behandlet både på plenarforedrag og i foredragssektioner.

I førstnævnte regi var hovedtaleren C. Dupont fra Frankrig, der holdt et indlæg over emnet "International negotiations. Communication, language and cross-cultural aspects". Som titlen antyder spændte foredraget vidt, og det blev da også holdt i meget generelle kommunikationsteoretiske vendinger uden præsentation af empirisk materiale og virkede derfor overfladisk. Hvad man specielt kunne savne i et åbningsforedrag af denne slags var en bredere teoretisk til-

gang og en egentlig diskussion af udvalgte aspekter, f.eks. en redegørelse for eller et forsøg på afklaring af den paradigmatisk forvirring indenfor feltet. I en skitsering af kulturspecifikke faktorer der påvirker forhandlingssituationen nævnte C. Dupont de prosodiske træk, men forbigik en lang række andre væsentlige, og indenfor de seneste år meget omtalte variable, f.eks. hvorledes sproghandlinger realiseres, hvornår man skal tale og hvad der opfattes som tavshed, argumentativ kohærens, og høflighedsstrategier. Dupont konkluderede bl.a., at den internationale forhandler bør kende forskellene i sprog, kommunikation og kultur og vide at sådanne forskelle påvirker forhandlingsprocessen, og at den bedste forhandlingssituation skabes, hvor forhandleren finder en balance mellem at tilpasse sig modpartens miljø og opretholde egen naturlighed.

Kulturelle og lingvistiske aspekter af forhandlingsprog blev mere udførligt dækket i foredragssektionerne. Således viste S. Weiss i sit foredrag "Analysis of American negotiators' speech: coding techniques and methodological issues" hvorledes forhandlingsprog kan koderes og hvordan givne sproghandlinger realiseres forskelligt i forskellige kulturer. P. van der Wijst viste under titlen "Politeness of requests in Dutch and French" hvorledes forskelle mellem høflighedsstrategiers udtryk i indirekte forespørgsler på henholdsvis fransk og hollandsk kan skabe misforståelser i en interkulturel forhandlingssituation. Disse to foredrag var ud fra en lingvistisk betragtning blandt de mere interessante.

De fleste foredragsholdere fokuserede på hvorledes den internationale forhandlingssituation præges af forhandlerernes personlighed, ethnocentrisme og manglende skelnen mellem objektivt og subjektivt oplevede kulturforskelle. Der blev vist programmer til træning af internationale forhandlere med interaktivt video præsentret af T. de Jong og V. Merk ("An analysis of the use of interactive video in teaching cross-cultural negotiation") samt foreslået forskellige modeller til belysning af interaktionen mellem kultur, sprog, forhandler og situation.

Business Communication and Networking

J.M. Morris, Pittsburgh, U.S.A., redegjorde for computer-netværket inden for et universitetsområde med 2.500 tilknyttede computere. Det elektroniske kommunikationssystem blev brugt til officielle meddelelser og elektronisk post mellem medarbejderne, til kommunikation mellem lærere og elever, til diskussionsgrupper, m.v.

J.A.M. van der Horst, direktør for Philips koncernen, fortalte om, hvordan man på globalt plan gør brug af moderne informationsteknologi i en virksomhed med 340.000 ansatte.

Plenarforedragene blev fulgt op af flere parallelle sektionsforedrag. Til eksemplificering kan nævnes følgende: "User-friendly interface for workstations for technical translators" (C. Brauer, Tyskland), "Motivation, achievement and the writing process: introducing CALL into an academic course for engineering students" (S. Chadwick og N. B. Bruce, Hong Kong), "Electronic messaging as simplified register" (D.E. Murray, U.S.A.). Foredragene varierede i kvalitet, og for paneldiskussionernes vedkommende kunne det undertiden knibe med samarbejdning af oplæggene og derpå følgende perspektivering af emnet.

I konferenceprogrammet indgik følgende sociale arrangementer: Reception ved "The Executive Board and the Faculty of Philosophy and Social Sciences", reception på byens rådhus, samt en "Moonlight Cruise" til et af Hollands smukke naturområder. Der var således rig lejlighed til frugtbar diskussioner (som oftest i forlængelse af det faglige program) under afslappede former. Konferencen foregik i en behagelig atmosfære og med en præcision, der "sømmer sig" for et teknologisk universitet.

Et post-graduate studium in "Intercultural negotiation and technical translation" afholdes i 1989. Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til universitetet eller Anna Trosborg, Handelshøjskolen i Århus.